

JOSEP SOLER VIDAL

FITXA DE DESCRIPCIÓ DEL FONS

1. ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

1.1 **Codi de referència:** F A

1.2 **Nivell de descripció:** Fons

1.3 **Títol:** Josep Soler Vidal

1.4 **Data de creació:** 1865 – 2008

1.5 **Volum i suport:** 43,58 m (18 capsos, 5 arxivadors i 2028 llibres: paper, tela, fotografies, cintes de vídeo (video8 i VHS), cintes de casset).

2. ÀREA DE CONTEXT

2.1 **Nom del productor:** Josep Soler Vidal

2.2 **Història del productor:** Josep Soler Vidal (2 abril 1908, Sant Martí de Provençals (Barcelona) – 12 setembre 1999, Gavà), polític i historiador català. Essent el tercer fill d'una parella de treballadors de la indústria tèxtil, i amb el pare afiliat al sindicat El Radium, adherit a la CNT, de ben petit ja visqué la problemàtica de les lluites obreres. Josep Soler Vidal rebé l'educació primària a les Escoles Catalanes del Districte VI i a l'Ateneu Enciclopèdic Popular; al cap de poc temps de començar el batxillerat hagué de deixar-lo per a poder dedicar-se plenament a ajudar la seva mare, que havia obert una parada de verdures a la Boqueria un cop ella i el seu marit havien estat acomiadats de la fàbrica on treballaven a resultes d'un locaut. No obstant això, tot i haver de deixar de

banda els estudis, Josep Soler Vidal assistí a les classes nocturnes de l'Ateneu Enciclopèdic Popular.

Amb 15 anys es presentà com a alumne lliure al X Concurs Nacional d'Història de Catalunya, organitzat per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, i n'obtingué el primer premi d'honor. Arran d'aquest fet Josep Soler Vidal conegué Marià Manent, gràcies al qual entrà a treballar a la Impremta Aldina com a ajudant de Just Cabot; no obstant això, al cap de poc hagué d'abandonar aquesta feina atesa la minsa remuneració amb què el recompensaven.

Quan tenia 16 anys entrà a treballar com a aprenent a la Companyia de Ferrocarrils MZA, a l'estació de Gavà, lloc on conegué Magdalena Vinyes, la seva futura dona. En aquesta època, però, no deixà de banda la seva educació i formació política i sovintejà les classes de l'Atheneum Polytechnicum –on Josep Soler Vidal hi trobà alguns dels grans intel·lectuals del moment, com Pompeu Fabra– i el Seminari d'Estudis Marxistes de l'Ateneu Enciclopèdic Popular –indret d'ambient conspiratiu en el qual adquirí la seva consciència marxista i independentista. Fou en aquest Ateneu, del qual Josep Soler Vidal n'arribà a esdevenir president de la secció d'Estudis Polítics i Socials, que hi sorgí el 1928 el Partit Comunista Català, destinat a desembocar el 1931 en el Bloc Obrer i Camperol, partits dels quals en fou fundador i militant, entre d'altres sindicats i associacions de caire obrer.

El 1931, després que caigués Primo de Rivera i es reprenguessin les activitats de la Protectora de l'Ensenyança Catalana, Josep Soler Vidal hi entrà a treballar a la secció de correspondència, lloc que mantingué fins al començament de la Guerra. Amb l'adveniment de la República la seva activitat política no cessà (compromís amb el BOC, participació a «L'Hora» sota el pseudònim «Jaume Roig»...) i la seva vocació d'historiador, especialitzat en el moviment obrer, s'anà afermant.

El 1933 es casà amb Magdalena Vinyes i es traslladà a Gavà, poble d'on ella era originària i amb la qual ja havia establert una sòlida relació des de la seva estada a la Companyia de Ferrocarrils MZA. D'aquesta època cal destacar la seva col·laboració en les associacions obreristes i catalanistes del municipi, com la Unió de Cooperadors i l'Ateneu Popular, organització aquesta última que promogué l'Aliança Obrera.

El 1936 Josep Soler Vidal participà en la creació del PSUC i de la UGT, i, amb l'arribada de la Guerra, després d'haver estat cridat del front pel partit, restà a Barcelona com a representant de la UGT a l'Organització de Treball del Consell d'Economia de la Generalitat. No fou fins el gener del 1939 que no abandonà la seva posició, temps després que la seva dona i els seus dos fills, Martí i Magalí, evacuats a Begur. A la

Jonquera es retrobaren durant unes hores, i no es tornaren a veure fins al cap de 9 anys.

Quan Josep Soler Vidal creuà la frontera començà un tortuós camí pels camps de concentració d'Argelers, de Sant Cebrià, l'Hospital de Sant Lluís de Perpinyà, un hospital per a refugiats prop de Poitiers, el camp de Barcarès i, finalment, el poble d'Availles – Limouzine, on coincidí en una companyia de treball amb el seu company Abelard Tona, i des d'on emprengueren l'exili cap a Mèxic, la primavera de 1940, gràcies als visats i passatges que obtingueren per antics contactes influents.

Un cop arribat, Josep Soler Vidal s'establí a Puebla. Després de provar feines diverses i d'estalviar com bonament pogué, el 1947 aconseguí reunir de nou la seva família, que havia restat a Gavà. Un any més tard nasqué el seu fill Jordi i es traslladaren a la capital. Les feines –des de venedor d'extractes per a fer vins i licors a corrector de proves d'impremta– i els negocis –una agència d'importació i exportació de productes catalans i mexicans, una agència de publicitat, una petita impremta... negocis individuals o compartits amb importants figures com Pere Calders o Avel·lí Artís Gener (Tísner)– que tingué durant aquest període foren sempre intermitents i mai del tot reeixits. No fou fins poc abans de tornar a Catalunya que trobà una feina estable en una editorial.

El camí polític que emprengué en aquesta etapa tampoc esdevingué fàcil; abandonà el PSUC de Joan Comorera, es declarà antiestalinista i participà el 1941 en la fundació del col·lectiu Moviment Social d'Emancipació Catalana, primer organisme polític que proclamà la unitat nacional dels Països Catalans, i que poc temps després es convertiria en el Partit Socialista Català. Aquest darrer s'integrà en el Consell Nacional de Catalunya, organisme que marcà la política independentista de l'exili català durant els anys de la Segona Guerra Mundial i que aixoplugà el pacte GALEUSCA, el desembre de 1944, en el qual Josep Soler Vidal hi participà com a membre del PSC (partit en la publicació del qual, «Nova Era», fou el secretari de redacció).

Amb l'arribada de la Guerra Freda l'exili antifranquista català patí una important desorientació, fet que comportà la dissolució del PSC el 1950. L'activitat de Josep Soler Vidal, però, es mantingué a través de les Comunitats Catalanes d'Amèrica, de l'organització de la Primera Conferència Nacional Catalana, celebrada a Mèxic el 1953 (que recollí la reivindicació independentista i antifranquista de l'exterior i l'interior del país) i de la implicació en les publicacions de l'exili –sobretot, des de 1952 fins a 1957, en la revista «Pont Blau». Fou amb personalitats com Vicenç Riera Llorca, Ramon Fabregat, Abelard Tona, Josep M. Giménez Botey, i posteriorment Pere Calders i Avel·lí

Artís Gener, que Josep Soler Vidal, secretari de redacció, tirà endavant aquest darrer projecte cultural i polític.

Pel que fa a la seva vessant d'historiador, cal dir que no desaprofita la seva estada a Mèxic, durant la qual investigà i escrigué sobre l'actuació dels catalans en la colonització americana: el 1953 publicà *Pere Fages, descobridor, cronista i governador de la Nova Califòrnia*, (que guanyà el premi Ginebró Serra en els Jocs Florals de la Llengua Catalana del 1951) i el 1958 *Pels camins d'utopia*, sobre la participació catalana en la creació del país d'Icària proposat per Étienne Cabet (llibre amb què recuperà l'estudi de les arrels històriques del socialisme a Catalunya, tasca iniciada mentre presidí la secció d'Estudis Polítics i Socials de l'Ateneu Enciclopèdic Popular).

El 1965 Josep Soler Vidal tornà a Catalunya, com també ho anaren fent altres intel·lectuals amb qui compartí exili; posant punt i final a tants anys d'absència, s'establí a Gavà. El seu fill Martí i Magalí restarien a Mèxic, mentre que Jordi acabaria seguint les passes dels seus pares l'any següent.

Un cop arribat, Josep Soler Vidal començà a treballar de director literari d'Edicions Proa, gràcies al poeta Joan Oliver (Pere Quart); després d'aquesta feina provisional, entrà a l'editorial Montaner i Simón de la mà de Pere Calders, lloc on s'acabaria jubilant.

Josep Soler Vidal decidí no deixar de banda la seva activitat política, i fou per això que entrà a les files del Partit Socialista d'Alliberament Nacional, fundat el 1968. Així mateix, també participà en l'extensió territorial de l'Assemblea de Catalunya i, posteriorment, passà a Nacionalistes d'Esquerra, sense oblidar les actuacions a nivell local des del col·lectiu «La Mata de Jonc».

La seva activitat com a historiador tampoc quedà aturada; reprenqué l'estudi de la figura d'Abdó Terrades, polític republicà federal que havia començat a estudiar ja abans de la guerra, i que finalitzà amb la publicació el 1983 d'*Abdó Terrades. Primer apòstol de la democràcia catalana*. Josep Soler Vidal obrí una nova via d'investigació amb treballs sobre la història local de Gavà i comarca, els fruits de la qual foren alguns articles en publicacions locals i dos llibrets: *L'expansió dels cultius gavanencs i la rompuda de Les Marines* (Premi Jacme March 1968, publicat el 1969) i *Plet de termes i de pastures entre Gavà i Viladecans* (publicat el 1981). I encara cal citar un parell de treballs, el primer gestat a l'exili i el segon publicat pòstumament: *Catalans als orígens de San Francisco de Califòrnia* (1988) i *Els March de l'Eramprunyà i llur branca valenciana* (2007). El nom de Josep Soler Vidal també aparegué signant alguns articles a la *Gran Enciclopèdia Catalana* i la *Gran Geografia Comarcal*, i en diverses publicacions periòdiques

nacionals, comarcals i locals («Serra d'Or», «Tele-estel», «Lluita», «Canigó», «Brugués», «La Sentiu», «El Boscater Negre»...).

Josep Soler Vidal prengué part en la formació del Museu de Gavà el 1978, del qual en fou el president del Patronat i membre del Consell de Gestió, càrrecs que exercí fins el 1986.

El 1988 fou un any carregat d'homenatges: la Generalitat de Catalunya li concedí la Creu de Sant Jordi, el poble de Gavà, l'Ajuntament i «El Boscater Negre» també li prepararen diversos reconeixements (entre els quals fou nomenat Fill Adoptiu) i aparegué el llibre *Josep Soler Vidal... fidelitat a un poble*. El febrer de 1989 l'associació Catalunya 2004 li atorgà l'Estelada d'Or.

Després de passar un llarg alzheimer, Josep Soler Vidal morí a Gavà el 12 de desembre de 1999.

2.3 Història arxivística:

Després de la primera cessió (desembre 2007, deguda a l'exposició per commemorar el centenari del naixement de Josep Soler Vidal), es procedí a fer-ne un primer tractament, realitzat per Antonio José Amo, que classificà i catalogà la documentació en: "1. Reculls d'articles de premsa" (ordenats sobretot per dècades, i alguns per procedència i per temes –més endavant Jordi Soler Vinyes ens va dir que el seu pare els tenia ordenats d'aquesta darrera manera, per la qual cosa els que foren ordenats cronològicament potser haurien estat classificats d'una manera diferent–), "2. Publicacions de Josep Soler-Vidal" (documentació que, si bé contenia originals i esborranys de futures publicacions, majoritàriament eren notes de recopilació d'informació pels seus estudis històrics), "3. Altres documents" (documentació sobretot de política, cultura i història), "4. Mapes" (mapes d'Amèrica), "5. Material audiovisual" (cintes de vídeo i casset), "6. Altres objectes" (sobretot adhesius), i "7. (fitxes amb toponímia de la comarca i amb dades històriques).

2.4 Dades sobre l'ingrés:

-Desembre 2007. Primera cessió (Jordi Soler): bàsicament documentació generada com a historiador, reculls de premsa i documentació audiovisual.

-14 d'abril 2008. Núm. Registre: 1/2008. Segona cessió (Jordi Soler): documentació generada com a historiador; documentació derivada d'activitats polítiques i culturals. Documentació referent a la seva projecció pública i col·lecció de revistes.

El fons fou dipositat a l'Arxiu Municipal de Gavà (Centre d'Història c/ Salvador Lluich, 22) el 14 d'abril de 2008 com a cessió en comodat de Jordi Soler Vinyes, en nom de la família Soler Vinyes, acte que quedà testimoniat amb l'expedició d'un conveni que es lliurà a l'esmentat donador. Els ingressos resten registrats amb el número/codi 1/2008.

3. ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

3.1 Abast i contingut: El fons està integrat bàsicament per la documentació produïda i aplegada per Josep Soler Vidal en el desenvolupament de les seves activitats com a historiador, polític i home de cultura. Les dates de la documentació oscil·len entre 1865 i 1988, aproximadament. La documentació posterior segurament ha estat introduïda pel seu fill Jordi Soler Vinyes.

El fons conté documentació sobre Història (notes i reculls d'informació sobretot de Gavà i de la conquesta i colonització d'Amèrica –especialment de Califòrnia–, així com també de Catalunya), política (notes i reculls d'informació sobre temes que li interessaven i documents produïts arran de la militància de Josep Soler Vidal al PSAN, a l'Assemblea de Catalunya, a Nacionalistes d'Esquerra...), activitats culturals (col·laboracions a la premsa, reculls de diaris i dossiers temàtics, documentació generada arran de la participació en activitats culturals, reculls de programes d'actes i pòsters i col·lecció d'enganxines) i sobre la projecció pública de Josep Soler Vidal (tant l'exercida per ell –com discursos i presentacions d'actes– com la que rebé –com homenatges, entrevistes, exposicions...–). També hi ha una col·lecció de revistes antigues de les tres primeres dècades del segle XX i la biblioteca de l'estudiós local. La documentació més personal és tot just testimonial en aquest fons.

3.2 Sistema d'organització: La documentació de la segona cessió, que no havia rebut cap tractament, va arribar en tot de caixes de mudança sense orde. En el present tractament s'han classificat i ordenat els documents segons un sistema proper al funcional, basat en les activitats desenvolupades per Josep Soler Vidal i que ha tingut en consideració criteris de classificació tipològica i temàtica que també tenen presents altres propostes de quadres de classificació de fons personals, especialment els de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Això ha comportat desfer la classificació i ordenació que s'havia dut a terme en la documentació pertanyent a la primera cessió.

Així mateix, el fons s'ha descrit a nivell d'unitat documental (a voltes composta, a voltes simple, segons la naturalesa de la documentació i el grau d'interès que s'ha considerat que podia tenir).

A continuació presentem el quadre de classificació, el primer nivell del qual defineix les funcions generals:

1. ACTIVITAT COM A HISTORIADOR

1.1. Recull de notes i informació

1.1.1. Història de Catalunya

1.1.1.1. Història del moviment obrer

1.1.2. Història de Gavà i comarca

1.1.3. Història d'Amèrica

1.1.4. Història d'altres països

1.2. Publicacions (manuscrits originals)

1.2.1. Sobre història de Catalunya

1.2.2. Sobre història de Gavà

1.2.3. Sobre història d'Amèrica

2. ACTIVITAT POLÍTICA

2.1. Militància

2.1.1. Assemblea de Catalunya

2.1.2. PSAN (Inclou crides, manifestos, circulars i notes informatives, declaracions, comunicats...)

2.1.3. Nacionalistes d'Esquerra (Inclou crides, manifestos, circulars i notes informatives, declaracions...)

2.1.4. Participació en la campanya de normalització lingüística de Gavà

2.2. Articles, manifestos i altres escrits JSV

2.3. Reculls de premsa, notes, publicacions i dossier

3. ACTIVITATS CULTURALS

3.1. Col·laboracions a la premsa

3.1.1. L'Avi (refranys)

3.1.2. Articles de divulgació (temàtica diversa), assaigs...

3.1.3. Articles i composicions inèdites o no localitzades

3.2. Reculls de premsa, notes, publicacions i dossiers temàtics

3.2.1. Premsa recollida segons autoria

- 3.2.2. Reculls de premsa i dossiers temàtics recollits segons centres d'interès
 - 3.2.2.1. Història
 - 3.2.2.2. Política i societat
 - 3.2.2.3. Cultura
- 3.3. Programes, pòsters, etc. sobre manifestacions culturals
- 3.4. Participació en activitats culturals
 - 3.4.1. Docència i conferències
 - 3.4.2. Museu de Gavà
- 3.5. Col·lecció d'enganxines
- 4. PROJECCIÓ PÚBLICA
 - 4.1. Homenatges, exposicions i distincions a JSV
 - 4.2. Discursos i presentacions de JSV
 - 4.3. Articles, entrevistes, publicacions i altres escrits sobre JSV
- 5. DOCUMENTACIÓ PERSONAL
- 6. BIBLIOTECA
- 7. COL·LECCIÓ DE REVISTES

3.3 Informació sobre avaluació, tria i eliminació: S'han eliminat les còpies de documents, algunes notes manuscrites descontextualitzades i amb ínfima o nul·la informació i les carpetes velles, reaprofitades i/o fetes malbé.

3.4 Increments: Per la seva naturalesa queda clar que el fons resta incomplet, ja que la documentació personal és poc present, especialment pel que fa a la correspondència. Fóra bo d'esperar, doncs, una futura donació que acabés de perfilar el fons i, d'aquesta manera, definir millor la figura de Josep Soler Vidal.

4. ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

4.1 **Condicions d'accés:** L'accés és lliure.

4.3 **Llengües i escriptures dels documents:** Predomina el català, però també hi ha documents en castellà, francès, llatí i anglès.

4.5 **Instruments de descripció:** hi ha a disposició de l'usuari el catàleg a nivell d'unitat documental (simple i composta) finalitzat el juny del 2011.

5. ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

5.3 **Documentació relacionada:** Jordi Soler Vinyes cedí una part del fons (documentació política de l'exili a Mèxic) a la fundació Josep Irla, l'any 2008.

Al fons Pere Calders de la Universitat Autònoma de Barcelona hi ha una carta manuscrita de Josep Soler Vidal i també algunes fotografies.

5.4 Bibliografia:

- **CAPMANY, J.** (2008): *Josep Soler Vidal (1908 – 1999). Compromís social i polític amb els Països Catalans*. [Opuscle commemoratiu del centenari del naixement de Josep Soler Vidal]. Fundació Josep Irla i Centre d'Estudis de Gavà. [Data de consulta: 20 de juny de 2011].
<http://centrestudis.entitats.gavaciutat.cat/files/23-347-document/jsv_opuscle53.pdf>
- *El Boscatier Negre* (novembre 1988). Número especial "Homenatge a Josep Soler Vidal". Gavà: El Centre, l'Ateneu Gavanenc.
- **SOLER VIDAL, J.** (1988): *Josep Soler Vidal, fidelitat a un poble. Escrits 1931 – 1965*. (Selecció i edició a cura de Manuel Alonso i Eliseu Argenté, Presentació de Dídac Pestaña i pròleg de Pere Calders). Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- **SOLER VINYES, J.** (maig 2011). *Pels camins d'utopia. Josep Soler Vidal, fidelitat a un poble*. [Bloc]. Blogspot.com [Data de consulta: 20 de juny de 2011].

2011].

<<http://caminsdutopia.blogspot.com/>>

6. ÀREA DE NOTES

6.1 Notes: En el catàleg de descripció del fons, inclòs dins de la base de dades de l'Arxiu Municipal de Gavà (l'arxiu access GeGava.mdb), sempre que s'ha fet referència a Josep Soler Vidal ha estat amb les sigles JSV. Encara que coincideixin, cal no confondre aquestes sigles i creure que fan referència al seu fill, Jordi Soler Vinyes, el nom del qual mai apareix abreviat.

Alguns documents presenten fongs i han estat apartats.

7. ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

7.1 Autoria i data(es): Maria Castellet i Rovira, juny 2011.

7.2 Fonts:

- La pròpia unitat de descripció
- **ANDREU i DAUFÍ, J.; CRUELLAS i SERRA, R. M.; ELVIRA i SILLERAS, M.** (2003): "La documentació personal com a eina docent: ensenyar i aprendre amb els fons personals". *Lligall. Revista catalana d'arxivística*, núm. 21. Barcelona: Associació d'Arxivers i Gestors Documentals de Catalunya.
- **CAPMANY, J.** (2008): *Josep Soler Vidal (1908 – 1999). Compromís social i polític amb els Països Catalans*. [Opuscle commemoratiu del centenari del naixement de Josep Soler Vidal]. Fundació Josep Irla i Centre d'Estudis de Gavà. [Data de consulta: 20 de juny de 2011].
<http://centrestudis.entitats.gavaciutat.cat/files/23-347-document/jsv_opuscle53.pdf>
- Converses amb Jordi Soler Vinyes, fill de Josep Soler Vidal.
- *El Boscatèr Negre* (novembre 1988, número especial "Homenatge a Josep Soler Vidal"). Gavà: El Centre, l'Ateneu Gavanenc.
- **SOLER VIDAL, J** (1988): *Josep Soler Vidal, fidelitat a un poble. Escrits 1931 – 1965*. (Selecció i edició a cura de Manuel Alonso i Eliseu Argenté,

Presentació de Dídac Pestaña i pròleg de Pere Calders). Barcelona: Curial Edicions Catalanes.

- **SOLER VINYES, J.** (maig 2011). *Pels camins d'utopia. Josep Soler Vidal, fidelitat a un poble*. [Bloc]. Blogspot.com [Data de consulta: 20 de juny de 2011].
<<http://caminsdutopia.blogspot.com/>>

7.3 Regles o convencions: *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC)* (2007). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius.